

PROJEKT ZAŁOŻEŃ REFORMY SYSTEMU NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

WARSZAWA, 16 kwietnia 2008 r.

KANCELARIA PREZESA
RADY MINISTRÓW

MINISTERSTWO NAUKI
I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

**PROJEKT ZAŁOŻEŃ
REFORMY SYSTEMU NAUKI
I REFORMY SYSTEMU SZKOLNICTWA
WYŻSZEGO**

Zarządzenie Nr 4/2008
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego¹⁾
z dnia 1 lutego 2008 r.

w sprawie powołania Zespołu do Spraw Opracowania Założeń Reformy
Systemu Nauki oraz Założeń Reformy Systemu Szkolnictwa Wyższego

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 238, poz. 2390 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 85, poz. 727 i Nr 179, poz. 1484 oraz z 2007 r. Nr 115, poz. 795) zarządza się, co następuje:

§ 1

Powołuje się na okres od dnia 1 lutego 2008 r. do dnia 31 marca 2008 r. Zespół do Spraw Opracowania Założeń Reformy Systemu Nauki oraz Założeń Reformy Systemu Szkolnictwa Wyższego, zwany dalej „Zespołem”.

§ 2

1. W skład Zespołu wchodzi:

- Przewodnicząca - Barbara KUDRYCKA - Przewodnicząca Grupy Roboczej do spraw Reformy Systemu Szkolnictwa Wyższego
- Członkowie: - Maria Elżbieta ORŁOWSKA - Przewodnicząca Grupy Roboczej do spraw Reformy Systemu Nauki
- Grażyna PRAWELSKA-SKRZYPEK²⁾
 - Jerzy DUSZYŃSKI²⁾
 - Henryk GÓRECKI
 - Tomasz JASIŃSKI
 - Wiesław KAMIŃSKI
 - Janusz LIPKOWSKI
 - Karol MUSIOŁ
 - Leszek PACHOLSKI
 - Krzysztof PAWŁOWSKI
 - Marek ROCKI
 - Krzysztof SIKORA
 - Bogusław SMÓLSKI
 - Małgorzata STARCZEWSKA – KRZYSZTOSZEK
 - Michał SZULCZEWSKI

¹⁾ Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego kieruje działem administracji rządowej – nauka, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 216, poz. 1596).

²⁾ na podstawie § 2 zarządzenia Nr 14/2008 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 marca 2008 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie powołania Zespołu do Spraw Opracowania Założeń Reformy Systemu Nauki oraz Założeń Reformy Systemu Szkolnictwa Wyższego.

- January WEINER
- Jerzy WOŹNICKI
- Marek ZIÓŁKOWSKI
- Maciej ŻYLICZ

Sekretarze:

- Ewa SIECZEK³⁾
- Grzegorz WITKOWSKI

2. W posiedzeniach Zespołu na prawach członka Zespołu mogą uczestniczyć:
- Michał BONI – Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
 - Rafał GRUPIŃSKI - Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.”

§ 3

Do zadań Zespołu należy przygotowanie oraz przedłożenie Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego:

1. Założeń reformy systemu nauki,
2. Założeń reformy systemu szkolnictwa wyższego.

§ 4

1. Pracami Zespołu kieruje Przewodniczący Zespołu, a w razie jego nieobecności – wskazany przez niego członek Zespołu.
2. Posiedzenia Zespołu zwołuje Przewodniczący Zespołu z inicjatywy własnej lub na wniosek co najmniej jednego członka Zespołu.
3. Szczegółowy tryb pracy Zespołu określa regulamin ustalony kolegią na pierwszym posiedzeniu.

§ 5

1. W celu realizacji zadań, określonych w § 3, Zespół obraduje w ramach Grup Roboczych.
2. Pracami Grup Roboczych kierują Przewodniczący Grup Roboczych.
3. Przewodniczący Grupy Roboczej zwołuje posiedzenia Grupy Roboczej, ustala projekt porządku obrad oraz wykaz osób zaproszonych na posiedzenie.
4. Posiedzenia Grup Roboczych odbywają się nie rzadziej niż raz w tygodniu.
5. Grupy Robocze przedstawiają wyniki swoich prac, w formie konkretnych propozycji, w ciągu miesiąca od daty powołania Zespołu, na posiedzeniu Zespołu.
6. W terminie 14 od terminu określonego w ust. 5 Zespół przedstawi Ministrowi propozycję założeń reformy systemu nauki i szkolnictwa wyższego.

³⁾ na podstawie § 2 zarządzenia Nr 7/2008 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 15 lutego 2008 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie powołania Zespołu do Spraw Opracowania Założeń Reformy Systemu Nauki oraz Założeń Reformy Systemu Szkolnictwa Wyższego.

§ 6

1. Przewodniczący Zespołu zwołuje posiedzenia Zespołu, ustala projekt porządku obrad oraz wykaz osób zaproszonych na posiedzenie.
2. Zawiadomienie o posiedzeniu wraz z projektem porządku obrad oraz materiałami przeznaczonymi do rozpatrzenia uczestnicy posiedzenia powinni otrzymać nie później niż na trzy dni przed terminem posiedzenia.
3. W uzasadnionych przypadkach Przewodniczący Zespołu może zmienić termin, o którym mowa w ust. 2.

§ 7

Przewodniczący Zespołu, z własnej inicjatywy lub na wniosek członka Zespołu, może zapraszać do udziału w pracach Zespołu inne osoby - z głosem doradczym.

§ 8

Z posiedzenia Zespołu sporządza się protokół, który podpisuje Przewodniczący Zespołu. W protokole zamieszcza się treść wniosków i rekomendacji powziętych przez Zespół.

§ 9

Informacje o pracach Zespołu publikowane są na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

§ 10

Obsługę organizacyjną i biurową Zespołu zapewnia Departament Organizacji Szkół Wyższych oraz Departament Strategii i Rozwoju Nauki Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

§ 11

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Barbara KUDRYCKA

UZASADNIENIE

Budowa gospodarki opartej na wiedzy stwarza konieczność wprowadzania zmian w systemie finansowania badań naukowych i prac rozwojowych tak, aby sprostać wymogom rosnącej konkurencji na rynku nie tylko krajowym, ale również europejskim i światowym. Również szkolnictwo wyższe podlega coraz większej konkurencji na rynku globalnym i europejskim.

Wprowadzenie zobiektywizowanych i czytelnych procedur rozdziału środków finansowych na działalność B+R oraz szkolnictwo wyższe, wdrożenie skuteczniejszych i sprawniejszych metod zarządzania jednostkami naukowymi, a także doskonalenie standardów kształcenia, uzyskiwania kwalifikacji oraz rozwoju kadry nauki i szkolnictwa wyższego mają przyczynić się do osiągnięcia nadrzędnego celu przedsięwzięcia reformatorskiego, tj. podwyższenia jakości prac badawczych i rozwojowych, podniesienia jakości nauczania oraz wzrostu międzynarodowej konkurencyjności nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce.

W kontekście rozpoczynającej się poważnej i rzeczowej debaty nad zmianami w polskim systemie nauki i szkolnictwa wyższego, powołanie Zespołu, który opracuje założenia zmian systemu zarządzania i finansowania nauki oraz systemu szkolnictwa wyższego, staje się czynnością niezbędną.

Lista osób uczestniczących w posiedzeniach Zespołu do spraw Opracowania Założeń Reformy Systemu Nauki i Reformy Systemu Szkolnictwa Wyższego

1. Prof. dr hab. Barbara Kudrycka, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- Przewodnicząca Zespołu do Spraw Opracowania Założeń Reformy Systemu Nauki oraz Założeń Reformy Systemu Szkolnictwa Wyższego,
2. Prof. dr hab. Maria Elżbieta Orłowska, Sekretarz Stanu w MNiSW
- Przewodnicząca Grupy Roboczej do spraw opracowania Reformy Systemu Nauki,
3. Prof. dr hab. Grażyna Praweńska-Skrzypek – Podsekretarz Stanu w MNiSW,
4. Prof. dr hab. Jerzy Duszyński – Podsekretarz Stanu w MNiSW,
5. Dr Michał Boni – Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
6. Prof. dr hab. Henryk Górecki,
7. Prof. dr hab. Tomasz Jasiński,
8. Prof. dr hab. Wiesław Kamiński,
9. Prof. dr hab. Janusz Lipkowski,
10. Prof. dr hab. Karol Musioł,
11. Prof. dr hab. Leszek Pacholski,
12. Dr Krzysztof Pawłowski,
13. Prof. dr hab. Leszek Rafalski,
14. Dr hab. Marek Rocki,
15. P. Krzysztof Sikora,
16. Prof. dr hab. inż. Bogusław Smólski,
17. Dr Małgorzata Starczewska – Krzysztozek,
18. Prof. dr hab. Michał Szulczewski,
19. Prof. dr hab. January Weiner,
20. Prof. dr hab. Jerzy Woźnicki,
21. Prof. dr hab. Marek Ziółkowski,
22. Prof. dr hab. Maciej Żylicz,
23. P. Piotr Gmaj,
24. P. Wojciech Niewierko,
25. P. Wojciech Wrochna,
26. P. Ewa Sieczek - Sekretarz Zespołu,
27. P. Grzegorz Witkowski - Sekretarz Zespołu.

SZKOLNICTWO WYŻSZE

I. Zarządzanie szkołami wyższymi:

- **Wykreowanie najlepszych i najnowocześnie zarządzanych uczelni flagowych,**
- **Powiązanie uczelni z sektorem gospodarczym poprzez realizację badań i kierunków studiów na zamówienie oraz udział przedstawicieli sektora gospodarczego w zarządzaniu uczelnią (w składzie konwentu),**
- **Umieźdzynarodowienie uczelni poprzez międzynarodowe programy badawcze, politykę zatrudnienia i zwiększenie liczby studentów spoza kraju.**

Program działań:

1. Opracowanie strategii rozwoju szkolnictwa wyższego.
2. Przeniesienie PWSZ pod nadzór samorządu wojewódzkiego z zagwarantowaniem im autonomii w sprawowaniu władztwa i zarządu oraz zmniejszenie wymogów kadrowych do 2+4+2 (pozostawienie nadzoru MNiSW nad jakością zajęć dydaktycznych).
3. Przekształcenie kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów językowych i kolegiów pracowników służb społecznych w PWSZ lub szkoły policealne.
4. Rozpoczęcie akcji wyodrębniania uczelni flagowych - uniwersytetów badawczych poprzez wyłonienie jednostek prowadzących najlepsze kierunki studiów i najwyższej jakości badania, mających najwyższy poziom innowacyjności oraz najnowocześnie zarządzanych (tzw. Krajowe Naukowe Ośrodki Wiodące - KNOW).
5. Przeniesienie nadzoru nad uczelniami resortowymi na rzecz ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego oraz określenie specjalnych warunków ich funkcjonowania.
6. Promowanie najbardziej innowacyjnych rozwiązań przyjmowanych przez uczelnie poprzez doroczną Nagrodę Premiera w dziedzinie „Innowacyjna Uczelnia” w kategorii „Nowoczesne Zarządzanie”.
7. Pomoc we wdrażaniu elektronicznych form zarządzania uczelnią (systemu wirtualnej uczelni) z wykorzystaniem Intranetu do:
 - kontaktów z administracją uczelni,
 - korzystania z cyfrowej legitymacji studenckiej oraz bankowych kart stypendialnych,
 - korzystania z elektronicznych zasobów dydaktycznych, baz danych czasopism i publikacji naukowych.
8. Wdrożenie zaawansowanych (informatycznych) narzędzi zarządzania szkolnictwem wyższym, w tym benchmarkingu (z poziomu MNiSW i samych uczelni).
9. Włączenie Informatyzacji Szkolnictwa Wyższego do Planu Informatyzacji Państwa.
10. Stworzenie Centrum Kompetencyjnego na bazie zintegrowanych systemów zarządzania uczelniami.
11. Przeniesienie uprawnień nadzorczych nad zarządzaniem majątkiem uczelni do wyłącznej kompetencji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

12. Przeprowadzanie audytu nieruchomości uczelni, stworzenie bazy nieruchomości publicznych szkół wyższych.
13. Wprowadzenie zmian w ustawie – Prawo o zamówieniach publicznych, ułatwiających gospodarowanie mieniem uczelni.
14. Wspieranie działań konsolidacyjnych publicznych i niepublicznych szkół wyższych (premiowanie konsolidacji).
15. Wzmocnienie autonomii uczelni w realizacji władztwa administracyjnego i zarządzania.
16. Wprowadzenie ustawowego obowiązku opracowania 4-letnich planów strategicznych uczelni i oceny stopnia wykonania planu.
17. Wzmocnienie roli konwentu jako organu uchwalającego wspólnie z senatem strategię rozwoju uczelni i rozliczającego władze uczelni z realizacji tej strategii.
18. Wzmocnienie kompetencji rektora w zakresie zarządzania uczelnią wobec organów kolegialnych.
19. Upowszechnienie zasady kontraktowego zatrudniania nowych nauczycieli akademickich (konieczna zmiana KP).
20. Zatrudnianie na podstawie mianowania (łącznie się z uprawnieniami do stanu spoczynku) dopiero po uzyskaniu profesury tytularnej.
21. Przeprowadzenie etatyzacji kadry na poziomie uczelni w powiązaniu z regułami finansowania uczelni publicznych.
22. Obowiązkowe przeprowadzanie ocen postępów naukowo-dydaktycznych nauczycieli akademickich co 2 lata i przed końcem umowy o pracę. Ocena pracownika jako podstawa decyzji o przedłużeniu zatrudnienia.
23. Wprowadzenie kadencji stanowisk kierowniczych na uczelniach (w katedrach, zakładach i instytutach).
24. Wprowadzenie obowiązku upubliczniania dorobku naukowego nauczycieli akademickich.
25. Realizacja motywacyjnej polityki wynagrodzeń.

Perspektywa długoterminowa:

- Rozpoczęcie ograniczania dwuetatowości na polskich uczelniach.

II. Model kariery akademickiej:

- **Uproszczenie procedury awansu naukowego poprzez likwidację kolokwium habilitacyjnego,**
- **Zwiększenie mobilności kadry akademickiej poprzez obowiązkowe staże i zatrudnienie kontraktowe,**
- **Odmłodzenie kadry akademickiej, wprowadzenie systemu ocen dorobku naukowego opartych na ankietyzacji i internacjonalizacji,**
- **Zachowanie tytułu profesora uprawniającego do zatrudniania na podstawie mianowania i tym samym uzyskiwania uprawnień do „stanu spoczynku”.**

Program działań:

1. Wprowadzenie zasady jawności obrad Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów.
2. Wdrożenie i uporządkowanie formalnych zasad uznawania stopni i tytułów naukowych uzyskiwanych za granicą.
3. Zachowanie tytułu profesora nadawanego przez Prezydenta RP.
4. Likwidacja habilitacji jako stopnia naukowego.
5. Wprowadzenie „uprawnienia promotorskiego” jako certyfikatu będącego potwierdzeniem dojrzałości naukowej, uprawniającego do sprawowania opieki nad doktorantem i uczestnictwa w procedurze nadawania doktoratów (publikowanie w Internecie).
6. Uzyskiwanie „uprawnienia promotorskiego” na wniosek zainteresowanego, w wyniku procedury przeprowadzanej przed komisją zewnętrzną, na podstawie dorobku naukowego kandydata, ocenianego przy wykorzystaniu recenzji zewnętrznych, w tym przygotowywanych w uzasadnionych przypadkach przez ekspertów zagranicznych.
7. Pozostawienie uczelni możliwości decydowania o zatrudnianiu na stanowisku profesora (profesora nadzwyczajnego i profesora wizytującego) doktora lub doktora z certyfikatem promotorskim.
8. Rozpoczęcie debaty nad różnicowaniem stopnia doktora na zawodowy i akademicki (naukowy) oraz kryteriami, jakie powinien spełniać doktorat naukowy, reinterpretacja wymagań, jakim ma odpowiadać rozprawa doktorska (zawodowa i naukowa).
9. Uznawanie w przewodach doktorskich certyfikatów językowych, np. na poziomie FCE lub równoważnych.
10. Wprowadzenie wymogu mobilności kadry akademickiej poprzez obowiązek odbywania staży doktoranckich na innych uczelniach, w tym zagranicznych, a także w organizacjach sektora gospodarczego lub w urzędach (minimum sześciomiesięczne).
11. Utworzenie systemu stypendiów podoktorskich. Stymulowanie ofert staży i stypendiów dla doktorantów i „postdoków” (stworzenie mechanizmów zachęcających gospodarke do finansowania staży i stypendiów).
12. Podniesienie jakości studiów doktoranckich (studiów trzeciego stopnia) poprzez wprowadzenie systemu badania jakości kształcenia przez zewnętrzne instytucje oceniające ich efekty.

13. Pozostawienie świadectw potwierdzających ukończenie studiów doktoranckich.
14. Wspieranie wspólnych studiów doktoranckich prowadzonych przez kilka jednostek – w tym uczelni i PAN lub JBR (środowiskowych, sieciowych).
15. Wspieranie tworzenia najlepszych szkół doktoranckich przy Krajowych Naukowych Ośrodkach Wiodących (KNOW) realizujących studia interdyscyplinarne i wspólne.
16. Wprowadzenie możliwości przechodzenia w stan spoczynku nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub tytuł profesora w zakresie sztuki (tylko na wniosek profesora i przy zakazie podejmowania pracy dydaktycznej oraz zajmowania stanowisk w instytucjach nauki i szkolnictwa wyższego).
17. Utworzenie Funduszu Profesorskiego jako źródła finansowania dodatku do emerytury, wypłacanego profesorom w stanie spoczynku.
18. Ustalenie wysokości dodatku wypłacanego profesorom w stanie spoczynku.

III. Finansowanie szkolnictwa wyższego:

- **Opracowanie systemu finansowania studiów na uczelniach publicznych i niepublicznych,**
- **Zmiana zasad finansowania uczelni na algorytm szerzej uwzględniający wskaźniki jakości i innowacyjnego rozwoju uczelni,**
- **Zmiana systemu stypendialnego mająca na celu wspomaganie w większym zakresie studentów biednych, wyższe wymagania uprawniające do otrzymania stypendiów naukowych,**
- **Wprowadzenie stypendiów kierunkowych – zamawianego kierunku kształcenia.**

Program działań:

1. Przygotowanie Planu Finansowania Nauki i Innowacyjności na lata 2009-2015.
2. Przygotowanie mapy realizowanych inwestycji w dziedzinie infrastruktury dydaktycznej finansowanych z budżetu i funduszy sektorowych oraz regionalnych UE.
3. Harmonizowanie finansowania zmian z budżetu państwa z finansowaniem ze środków UE.
4. Przegląd wszystkich programów operacyjnych i przygotowanie informacji o finansowych środkach do wykorzystania przez szkolnictwo wyższe.
5. Urealnienie współczynników kosztochłonności studiów.
6. Utrzymanie zasad finansowania uczelnianej dotacji stacjonarnej według starego algorytmu na 2008 rok.
7. Zmiana wskaźników algorytmicznego finansowania dotacji stacjonarnej jako podstawowego narzędzia realizacji projakościowej polityki wobec szkół publicznych (potrzebna ekspertyza).
8. Obecny algorytm powinien ewoluować w kierunku zmniejszania udziału „stałej przeniesienia”. Algorytm prorozwojowy będzie prowadził do wzmocnienia dobrze działających jednostek wewnątrz uczelni.

9. Wprowadzenie dofinansowania studiów na uczelniach niepublicznych początkowo na poziomie studiów doktorskich i przewodów doktorskich. Przeprowadzenie kampanii informującej o zakresie tej decyzji i uwarunkowaniach.
10. Otwarcie możliwości dodatkowego wsparcia uczelni (szczególnie PWSZ) przez samorządy terytorialne, zwłaszcza miejskie i wojewódzkie.
11. Wprowadzenie specjalnego funduszu na zatrudnianie obcokrajowców w szkołach wyższych.
12. Wdrożenie procesu finansowego wspierania Krajowych Naukowych Ośrodków Wiodących (KNOW) w tzw. „okrętach flagowych”.
13. Uelastycznienie systemu wynagradzania nauczycieli akademickich poprzez granty na badania naukowe i granty dydaktyczne (tzw. projekty miękkie).
14. Zwiększenie udziału gospodarki w finansowaniu szkolnictwa wyższego poprzez rozwój kształcenia dualnego, tzn. kształcenie teoretyczne w szkole, a praktyczne w firmie. Zbudowanie systemu zachęt (głównie podatkowych) do zaangażowania się firm.
15. Wprowadzenie Strategicznych Krajowych Ukierunkowań Studiów (SKUS) – mechanizmu wskazywania strategicznych dla państwa kierunków studiów, ewoluującego wraz ze zmieniającymi się potrzebami gospodarki (aktualizacja co 2 lata).
16. Wprowadzenie preferencji do studiowania na kierunkach priorytetowych dla państwa, w ramach kierunków zamawianych. Podniesienie wysokości stypendiów na kierunkach preferowanych, a obniżenie na niepreferowanych.
17. Rozbudowanie systemu stypendialnego dla najuboższych studentów. Skierowanie środków zaoszczędzonych w wyniku reformy KRUS na odrębne stypendia socjalne dla młodzieży pochodzącej z obszarów wiejskich, która ponosi dodatkowe koszty związane z przeniesieniem się do dużych miast, w celu kontynuacji nauki lub studiów wyższych.
18. Zmiana systemu przyznawania stypendiów za wyniki w nauce na system konkursowy.

Zmiany strategiczne, długoterminowe:

- Opracowanie i przeprowadzenie symulacji nowego algorytmu finansowania studiów, zbliżonego dla uczelni publicznych i niepublicznych,
- Wprowadzenie podobnych zasad finansowania studiów, podobnego algorytmu dla uczelni publicznych i niepublicznych,
- Wprowadzenie finansowania studiów poprzez system kredytów (bonów edukacyjnych) poręczanych przez państwo,
- Wprowadzenie systemu kredytów, których otrzymanie uwarunkowane jest posiadaniem indeksu, a spłacanych po podjęciu pracy i osiągnięciu określonego pułapu zarobków,
- Stworzenie państwowych funduszy poręczeniowych (poręczenia kredytów) oraz funduszu na dotacje do odsetek i na niespłacone kredyty.

IV. Dydaktyka:

- **Dostosowanie kierunków studiów i metod akredytacji do wymogów Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego,**
- **Zróżnicowanie wymogów kadrowych między uczelniami zawodowymi i akademickimi,**
- **Otwarcie uczelni na nowe formy kształcenia, w tym kształcenie na odległość i uczenie przez całe życie.**

Program działań:

1. Zmiana ordynacji wyborczej RGSZW tak, by stała się bardziej reprezentatywna dla środowiska akademickiego sektora uczelni publicznych i niepublicznych.
2. Przybliżenie pojęcia i struktury kierunków studiów do praktyki istniejącej w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego oraz pozostawienie uczelniom autonomii w doborze specjalności.
3. Kształcenie na potrzeby rynku pracy.
4. Wprowadzenie wiz studenckich dla studentów obcokrajowców.
5. Wprowadzenie pozwoleń na pracę w ograniczonym wymiarze czasu dla studentów obcokrajowców.
6. Zintensyfikowanie wymiany międzynarodowej polskich uczonych w zakresie strategicznych kierunków studiów i dziedzin badań.
7. Szersze włączenie polskich uczonych pracujących za granicą w dydaktykę i badania realizowane w polskich uczelniach i instytutach.
8. Rozszerzenie ułatwień wizowych dla naukowców z krajów pozaeuropejskich, którzy chcą podjąć pracę na polskich uczelniach, poprzez stosowanie European Research Visa.
9. Wprowadzenie tzw. Blue Card – Karty Stałego Pobytu dla wybitnych naukowców z zagranicy podejmujących pracę w Polsce na okres dłuższy niż 6 miesięcy.
10. Zróżnicowanie minimów kadrowych szczególnie w uczelniach zawodowych z możliwością ujęcia w nich praktyków w danej dziedzinie, a w pozostałych uczelniach - profesorów obcokrajowców w większym wymiarze niż obecnie.
11. Możliwość fakultatywnego dodawania logo uczelni do dyplomów.
12. Określenie procedury i zasad zamawiania zadań edukacyjnych.
13. Wyraźne rozdzielenie trzech poziomów studiów (każdy jako pełnoprawna oferta edukacyjna), ze względu na cel kształcenia, sposób realizacji studiów i rodzaj nabywanych kompetencji.
14. Szersze wdrożenie metod dydaktyki interaktywnej (premiowanie tych zmian w algorytmie).
15. Integrowanie kierunków studiów, rozluźnienie programów dydaktycznych, interdyscyplinarność studiów (makrokierunki i studia międzykierunkowe). Premiowanie tych zmian w algorytmie.
16. Zwiększenie mobilności pomiędzy I, II i III stopniem studiów oraz pomiędzy kierunkami (otwarta rekrutacja).
17. Pilotażowe, a później pełne, wdrożenie Krajowej Struktury Kwalifikacji.
18. Wprowadzenie ramowych standardów kształcenia na studiach doktoranckich w duchu KSK.

19. Opracowanie deskryptorów KSK i wdrożenie standardów dla wszystkich poziomów i dziedzin wiedzy, bazujących na KSK.
20. Dostosowanie funkcjonowania Państwowej Komisji Akredytacyjnej do wymogów Krajowej Struktury Kwalifikacji.
21. Przeprowadzanie ewaluacji jakości programów i dydaktyki uczelni przez PKA, a nie tylko eliminowanie najgorszych kierunków.
22. Zwiększenie roli środowiskowej i europejskiej akredytacji kierunków studiów w przygotowywaniu opinii PKA.
23. Wprowadzenie systemu, który służy zapobieganiu plagiatom do procedury ocen PKA, w późniejszym czasie do szerokiego wykorzystywania na uczelniach.
24. Wprowadzenie wyższych wymagań wobec kierunków studiów w tzw. *Krajowych Naukowych Ośrodkach Wiodących* uczelni flagowych, innych zaś na uczelniach o charakterze akademickim oraz na uczelniach zawodowych.
25. Promowanie najlepszych praktyk w dziedzinie programów i metod nauczania poprzez nagrodę Premiera pt. „Innowacyjna Uczelnia” w kategorii programów i metod nauczania.
26. Działania na rzecz rozwoju metod interaktywnych oraz indywidualnej pracy ze studentem, również metodą e-learningu.
27. Kształcenie osób 50+ w zakresie umiejętności korzystania z nowych technologii, komputerów, Internetu, programów bardziej zaawansowanych technologicznie.
28. Wspieranie rozwoju form uczenia się przez całe życie oraz opracowanie systemu certyfikowania kwalifikacji zdobytych poza systemem studiów formalnych.
29. Działania na rzecz poprawy warunków kształcenia studentów niepełnosprawnych.
30. Zmiana sposobu konstruowania dotacji przeznaczonej na kształcenie studentów niepełnosprawnych (bez rehabilitacji + wydatki na inwestycje).

Zmiany strategiczne:

- Zredukowanie liczby kierunków studiów, a jednocześnie uelastycznienie systemu poprzez powiązanie kierunków z dziedzinami nauki, a nie dyscyplinami,
- Stworzenie systemu akredytacji komisji środowiskowych powiązanych z systemami akredytacji europejskiej,
- Wprowadzenie systemu certyfikowania kwalifikacji zdobytych poza systemem formalnym,
- Przygotowanie koncepcji i pilotażowe wdrożenie kształcenia dualnego w systemie studiów przemianowych (teoretyczne oraz praktyczne).

NAUKA

Cel proponowanych zmian

1. Wzrost poziomu potencjału badawczego i konkurencyjności nauki polskiej w skali międzynarodowej oraz dostosowania do dyrektyw unijnych.
2. Efektywny i zdynamizowany rozwój kariery naukowej w Polsce, szczególnie młodszych pracowników naukowych i osób przebywających obecnie za granicą.
3. Stworzenie efektywnych mechanizmów funkcjonowania instytucji naukowych oraz ich współpracy z podmiotami gospodarczymi.
4. Stymulowanie innowacyjności i wdrożeń wyników badań naukowych.

Warunki sukcesu reformy

1. Wzrost finansowania nauki i szkolnictwa wyższego z budżetu państwa o 0,158 % PKB rocznie (bez środków z funduszy strukturalnych UE) docelowo do 2013 r.
2. Przeznaczanie wzrostu dotacji budżetowej na naukę na projekty badawcze (konkursy ogłaszane przez NCBiR oraz NCN), inwestycje w infrastrukturę oraz koszty restrukturyzacji.
3. Wzrost środków pozabudżetowych na działalność badawczo-rozwojową i infrastrukturę B + R.

(Finansowanie B + R z budżetu państwa w Polsce wynosi 57,5% ogółu nakładów, w państwach OECD wynosi 30%. Finansowanie B + R przez podmioty gospodarcze w Polsce wynosi 25,1% ogółu nakładów, w państwach OECD wynosi 62,1%)*

Niezbędne działania

Cele te zostaną osiągnięte przez podjęcie następujących działań:

- I. Zmiany w zarządzaniu i organizacji nauki.**
- II. Zmiany w zasadach finansowania nauki.**
- III. Zmiany w zarządzaniu kapitałem ludzkim w sferze badawczo-rozwojowej.**
- IV. Zmiany proinnowacyjne, zmiany w mechanizmach powiązania nauki i gospodarki, współpracę międzyresortową m.in. MNiSW, MG, MF, MRR.**
- V. Reforma Polskiej Akademii Nauk.**

*Źródła: Nauka i technika w 2006 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2008 r.; Main Science and Technology Indicators 2005/1, OECD, Paryż, 2005.

I. Zmiany w zarządzaniu i organizacji nauki

1. Powołanie Rady Rozwoju Nauki i Innowacji przy Prezesie Rady Ministrów

Cel: wypracowywanie polityki rozwoju nauki w Polsce oraz kierunków strategicznych krótko - i średnioterminowych.

Skład: Premier, 3-6 ministrów, zespół doradców.

2. Powołanie Narodowego Centrum Nauki (NCN)

2.1 Zadania NCN:

- Zarządzanie badaniami podstawowymi i ich finansowanie (*bottom up approach*) oraz finansowanie aparatury specjalnej niezbędnej do realizacji projektów badawczych,
- Przygotowywanie i ogłaszanie konkursów,
- Ocena i wybór projektów do realizacji,
- Formułowanie i zawieranie umów,
- Przyjmowanie i analiza raportów,
- Współpraca międzynarodowa w ramach finansowania działalności naukowej,
- Przygotowywanie i przeprowadzanie specjalnych konkursów; stypendia doktorskie dla wybitnych „licencjuszy”, finansowanie szkół doktoranckich, grantów start-up itp..

2.2 NCN zapewni oddzielenie kompetencji w zakresie określania polityki naukowej i wyznaczania strategii rozwoju nauki (minister właściwy ds. nauki) od zadań związanych z realizowaniem tej polityki, dotyczących oceny wniosków (*peer review*) i przyznawania funduszy na konkretne projekty badawcze.

2.3 Zasady powoływania i zadania dyrektora NCN

Dyrektora, na wniosek Rady NCN, powołuje Prezes Rady Ministrów. Po zasięgnięciu opinii Ministra, Rada dokonuje wyboru dyrektora spośród kandydatów, którzy przystąpią do otwartego konkursu.

Do zadań dyrektora NCN należy:

- Ogłaszanie konkursów,
- Podejmowanie decyzji finansowych,
- Przedkładanie do akceptacji Radzie NCN listy recenzentów/ekspertów tworzących poszczególne zespoły opiniodawcze,
- Podpisywanie umów z ekspertami, członkami zespołów opiniodawczych i recenzentami oraz bieżąca współpraca z nimi,
- Kierowanie pracami Biura NCN,
- Składanie Ministrowi rocznego sprawozdania z działalności NCN.

Dyrektor powoływany jest na pięcioletnią kadencję. Ustępujący dyrektor może kandydować powtórnie na to stanowisko tylko jeden raz.

Dyrektor NCN musi mieć możliwość zostania członkiem EUROHORCs. Podstawowymi kryteriami członkostwa w EUROHORCs są autonomia i niezależność polityczna oraz przejrzyste zasady działania takie jak:

- Niezależność dyrektora NCN od ministra właściwego ds. nauki, poprzez sposób jego wyboru, zakres kompetencji i odpowiedzialności,
- Przejrzystość i transparentność procedur konkursowych, a także procedur wyłaniania ekspertów;
- Zagwarantowanie publicznego dostępu do informacji o ogłaszanych konkursach, ich wynikach, skali dofinansowania itp..

2.4 NCN przejmie obowiązek merytorycznej ewaluacji i monitoringu projektów przez niego wspieranych.

Szacowany wzrost nakładów na naukę w 2009 r. związany z powołaniem Narodowego Centrum Nauki: 29,5 mln zł.

3. Pełne uaktywnienie Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) według uprzednio przyjętych zasad

3.1 Główne zadania NCBiR:

- Zarządzanie strategicznymi programami badawczymi i ich finansowanie (*top down approach*),
- Dotyczące projektów z zakresu badań stosowanych:
 - przygotowywanie i ogłaszanie konkursów,
 - ocena i wybór projektów do realizacji,
 - formułowanie i zawieranie umów,
 - przyjmowanie i analiza raportów,
- Inicjowanie programów wspierających komercjalizację wyników prac B + R,
- Promowanie rozwiązań ułatwiających pozyskiwanie praw własności przemysłowej,
- Udział w międzynarodowych programach badawczych,
- Realizacja programów wsparcia mobilności naukowców,
- Realizacja programów wsparcia rozwoju młodej kadry badawczej.

3.2 Powoływanie dyrektora NCBiR

Dyrektora, na wniosek ministra właściwego ds. nauki, powołuje Prezes Rady Ministrów.

Szacowany wzrost nakładów na naukę w 2009 r. związany z pełnym uaktywnieniem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w zakresie strategicznych programów: 80 mln zł.

Szacowany wzrost nakładów na naukę w 2009 r. związany z nowymi zadaniami Narodowego Centrum Badań i Rozwoju: 132,5 mln zł.

4. Zadania Ministra w nowej strukturze

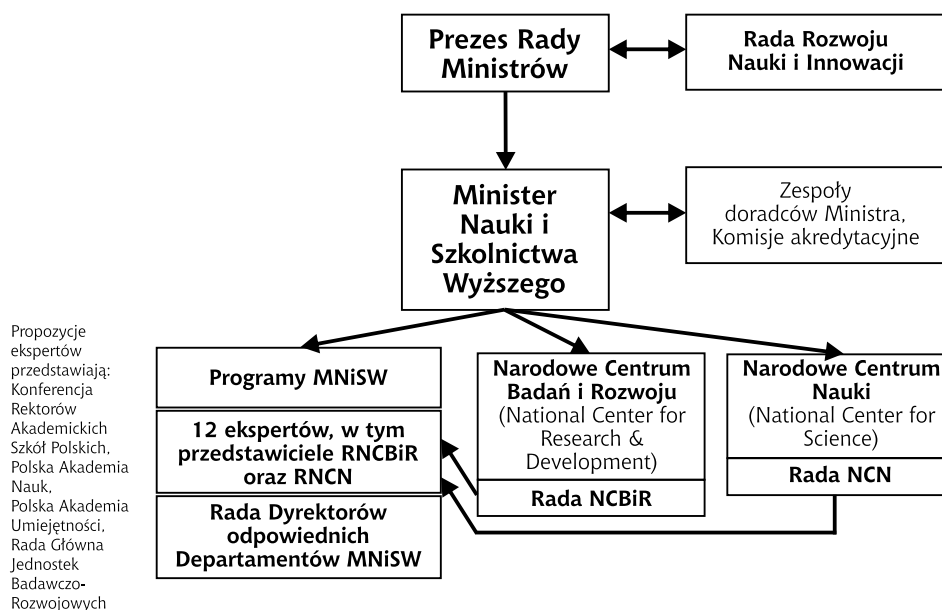
- 4.1 Prowadzenie strategicznej polityki w zakresie nauki i szkolnictwa wyższego,
- 4.2 Podział środków na trzy podstawowe filary: Programy Ministra, NCN, NCBiR,
- 4.3 Decyzje o inwestycjach budowlanych na cele dydaktyczne oraz – w porozumieniu z NCBiR - na cele naukowe,
- 4.4 Finansowanie „dużej” infrastruktury badawczej oraz jej funkcjonowania,
- 4.5 Prowadzenie specjalnych Programów Ministra,
- 4.6 Prowadzenie programów inwestycyjnych finansowanych z funduszy europejskich,
- 4.7 Powoływanie i likwidacja rządowych jednostek naukowych,
- 4.8 Dofinansowywanie Programów Ramowych UE,
- 4.9 Finansowanie działalności statutowej („bazowej”) jednostek naukowych,
- 4.10 Audyt działalności NCBiR oraz NCN,
- 4.11 Ocena jednostek naukowych (JBR-ów, Centrów Zaawansowanych Technologii, wydziałów uczelni wyższych, instytutów PAN i in.).

Szacowany wzrost nakładów na naukę w 2009 r. związany z nowymi zadaniami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego wynikającymi z nowelizacji ustawy o zasadach finansowania nauki: 250 mln zł (podwojenie nakładów z 2008 r.).

Szacowany wzrost nakładów na naukę w 2009 r. związany z realizacją Programu Ministra Kreator Innowacyjności: 6 mln zł.

Szacowany wzrost nakładów na naukę w 2009 r. związany z realizacją Programu Ministra Patent Plus: 6 mln zł.

Zarządzanie nauką

II. Zmiany w zasadach finansowania nauki

1. **Wprowadzenie systematycznego, obligatoryjnego audytu zewnętrznego wszystkich jednostek badawczych w celu uzyskania akredytacji do kategorii A, B lub C** (A – poziom wysoki, B – poziom akceptowalny, rekomendacja wzmocnienia działalności naukowej, C – poziom niedostateczny).
2. **Nowelizacja zakresu i zasad finansowania poprzez Dotację Statutową - wprowadzenie „Dotacji Bazowej”**. Dotacja Bazowa docelowo pokrywać ma jedynie gotowość jednostki naukowej do pracy badawczej. Jej wysokość określana będzie na podstawie niezależnego zewnętrznego audytu. W okresie transformacji (2 lata) wysokość Dotacji Bazowej będzie stanowić 90% w pierwszym roku, 80% w drugim roku obecnej Dotacji Statutowej. Tak uzyskane środki (10% Dotacji Statutowej w pierwszym roku, 20% w drugim roku) muszą być przeniesione w całości na finansowanie badań w jednostce naukowej otrzymującej dotację. Przyznawanie ich będzie odbywało się w trybie konkursowym. Jedynie jednostki kategorii A i B kwalifikowałyby się do tej formy finansowania bazowego.
3. **Wprowadzenie oceny parametrycznej jednostek naukowych zdefiniowanej specyficznie dla trzech grup nauk:**
 - Nauki humanistyczne i społeczne,
 - Nauki ścisłe i inżynierskie,
 - Nauki o życiu i nauki o Ziemi.
4. **Finansowanie badań naukowych wyłącznie poprzez granty przyznawane w trybie konkursowym (z budżetowych i unijnych źródeł) i zarządzane poprzez MNiSW, NCN oraz NCBiR;**
5. **Granty dla interdyscyplinarnych studiów doktoranckich w obszarach zaawansowanych technologii,**
6. **Wypracowanie korelacji w sposobie wydatkowania środków budżetowych oraz pochodzących z programów operacyjnych.**

III. Zmiany w zarządzaniu kapitałem ludzkim

1. Wprowadzenie mechanizmów przyspieszonego rozwoju kadry naukowo-badawczej.
2. Wsparcie wzrostu mobilności krajowej i zagranicznej kadry naukowej na wszystkich etapach rozwoju - poczynając od studentów, aż po profesorów tytularnych.
3. Likwidacja stabilizacji etatowej na wszystkich szczeblach kariery, z wyjątkiem profesorów tytularnych.
4. Obsadzanie wszystkich stanowisk w drodze rzetelnego konkursu na podstawie osiągnięć, a nie posiadanych stopni czy tytułów naukowych. W skład komisji rozstrzygających konkursy powinny wchodzić osoby spoza instytucji zatrudniającej (międzynarodowi eksperci w konkursach na wyższe stanowiska).

5. Wprowadzenie wymogu umieszczania ogłoszeń o konkursach na ogólnodostępnej internetowej tablicy ogłoszeń (specjalny serwis) pod rygorem unieważnienia konkursu niespełniającego tego kryterium.
6. Podniesienie wymagań stawianych rozprawom doktorskim.
7. Uruchomienie w naukach przyrodniczych i technicznych (w miarę potrzeb też w pozostałych naukach) konkursów typu start-up.
8. Uruchomienie specjalnych grantów dla kobiet powracających do pracy naukowej po urlopie wychowawczym.
9. Stworzenie możliwości przechodzenia profesorów tytularnych w stan spoczynku.
10. Ujednolicenie systemu ewaluacji osiągnięć badawczych oraz miary poziomu akademickiego (indywidualnego i zespołowego) dla poszczególnych typów jednostek naukowo-badawczych oraz dydaktycznych.
11. Wprowadzenie niezależnego od władz mediatora do rozstrzygania konfliktów w środowisku naukowym i akademickim.
12. Wprowadzenie obligatoryjnej jawności dorobku naukowego (na stronach internetowych) i jawności rezultatów badań finansowanych w ramach grantów. Publikowane informacje powinny zawierać takie dane jak: tytuł projektu, krótki opis, partnerzy, okres pracy nad projektem, agencja finansująca, kwota dotacji.
13. Umożliwienie około stu najzdolniejszym studentom z tytułem licencjata, a bez tytułu magistra, aplikowania w NCN i NCBiR o granty doktorskie na realizację badań. Badania prowadzone byłyby w dowolnym dobrym zespole naukowym w kraju i służyły przygotowaniu pracy doktorskiej.
14. Ustanowienie dla absolwentów studiów magisterskich systemu stypendiów doktoranckich przyznawanych na podstawie konkursów prowadzonych przez NCN i NCBiR oraz wprowadzenie finansowania stypendiów doktorskich z grantów otrzymywanych przez liderów zespołów. Doktoranci, którzy zdecydują się prowadzić zajęcia dydaktyczne na uczelniach wyższych (do 90 h rocznie) uzyskają dodatek do stypendium płatny z kontraktu dydaktycznego.
15. Wprowadzenie zasady odbywania przez młodych naukowców po doktoracie przynajmniej jednego stażu podoktorskiego. Preferowane powinno być odbywanie stażu poza jednostką, w której przygotowywana była praca doktorska.
16. Wprowadzenie międzynarodowych konkursów na stanowisko profesora zwyczajnego. Dopuszczone do nich byłyby osoby posiadające tytuł profesora (zatrudnienie na czas nieokreślony).

Szacowany wzrost nakładów na naukę w 2009 r. związany z realizacją Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie mobilności pomiędzy sektorami nauki i gospodarki: 5 mln zł.

IV. Zmiany proinnowacyjne

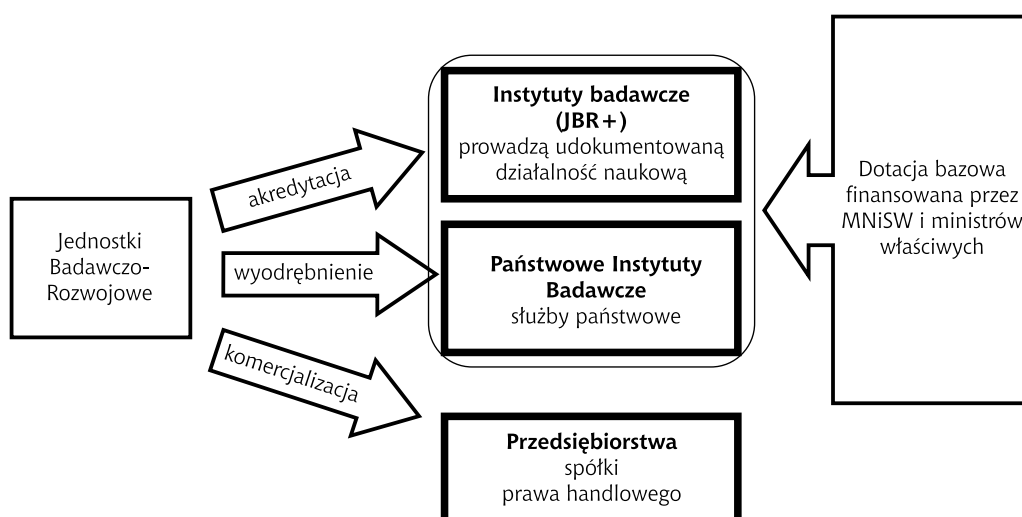
1. Wdrożenie projektów typu „IniTech” (NCBiR) bazujących na propozycjach wnioskodawców, obejmujących fazę badawczą (badania naukowe i prace rozwojowe) oraz fazę przygotowań do wdrożenia. Dofinansowywane będą projekty o największych szansach na komercjalizację wyników. Finansowanie projektu obejmuje:
 - Badania rynku dla przyszłego produktu,
 - Techniczną weryfikację prototypu,

- Sporządzanie niezbędnej do wdrożenia dokumentacji technicznej,
- Opracowanie procedur związanych z wykorzystywaniem rynkowym przyszłego produktu,
- Postępowanie normalizacyjne,
- Certyfikację,
- Postępowanie zmierzające do przyznania praw własności przemysłowej.

Objęcie projektów typu IniTech finansowaniem (dofinansowaniem) przez NCBiR po ewaluacji zwiększy możliwości pozyskania finansowania w kolejnych fazach rozwoju z takich źródeł jak: anioły biznesu, venture seed capital, venture capital, przedsiębiorcy, Krajowy Fundusz Kapitałowy.

2. Wprowadzenie stypendiów dla młodych pracowników naukowych oraz badawczych na staże w przemyśle innowacyjnym.
3. Kontynuacja Specjalnych Programów Ministra typu *Kreator Innowacyjności* oraz *PatentPlus*.
4. Stworzenie portalu zawierającego informacje o pracach badawczych prowadzonych na uczelniach i przez jednostki badawcze oraz poszukiwanych przez przedsiębiorstwa rozwiązań technicznych i procesowych.
5. Wsparcie prawne w zakresie umów i kontraktów dotyczących transferu wiedzy oraz własności intelektualnej.
6. Nowe zarządzanie infrastrukturą badawczą jednostek naukowych (sfinansowaną ze środków budżetowych) umożliwiające jej efektywne i odpłatne wykorzystanie poprzez innowacyjne projekty przemysłowe.
7. Przekształcenie JBR-ów poprzez:
 - Akredytację – weryfikację działalności; jednostki spełniające ustalone kryteria uzyskują status JBR+,
 - Wyodrębnienie – wydzielenie jednostek realizujących zadania szczególnie ważne dla państwa, czyli Państwowych Instytutów Badawczych,
 - Komercjalizację – sugerowana jest prywatyzacja jednostek niespełniających kryteriów akredytacji naukowej i niebędących PIB.

Transformacja JBR-ów

8. Aktywizacja współpracy międzyresortowej na rzecz wspierania innowacyjności MŚP. W porozumieniu z MG i MF opracowanie katalogu przedsięwzięć niezbędnych dla udrażniania systemu transferu wiedzy i technologii z nauki do przemysłu.
9. Wprowadzenie ulg podatkowych dla partnerów konsorcjów utworzonych dla prowadzenia wspólnych badań, których efekty zostały skomercjalizowane.
10. Dofinansowanie najlepszych programów edukacyjnych w zakresie przedsiębiorczości.
11. Stworzenie mechanizmów motywujących uczelnie do tworzenia sieci kontaktów z absolwentami pracującymi w sektorze prywatnym.

Szacowany wzrost nakładów na naukę w 2009 r. związany z przekształceniami jednostek badawczo-rozwojowych: 20 mln zł.

V. Reforma Polskiej Akademii Nauk

Reformy korporacji i administracji PAN

1. Korporacja członków PAN powinna się składać z nie więcej niż 300 czynnych członków wybieranych w wyborach przez samą korporację, ale proponowanych przez całe polskie środowisko naukowe, w tym przez: rady naukowe instytutów, rady wydziałów, towarzystwa naukowe oraz czynnych członków PAN. Czynny członek PAN po osiągnięciu wieku 70 lat przechodziłby w stan spoczynku (członek senior PAN) i uzyskiwałby dodatek do emerytury. Członek senior PAN mógłby nadal uczestniczyć w pracach PAN na zasadzie dobrowolności, nie liczyłby się jednak do kworum, nie miałby czynnego ani biernego prawa wyborczego.
2. Liczba wydziałów powinna zostać istotnie zmniejszona. Korporacja członków Akademii mogłaby zostać podzielona na np. trzy wydziały:
 - Wydział nauk humanistycznych i społecznych,
 - Wydział nauk ścisłych i inżynierskich,
 - Wydział nauk o życiu i o Ziemi.
3. Tak jak obecnie, najwyższą władzą w PAN powinno być Zgromadzenie Ogólne zwoływane przez Prezesa PAN. Prezes PAN, wybierany spośród czynnych (rzeczywistych i korespondencyjnych) członków PAN podlegałby Prezesowi Rady Ministrów. Wszystkie istotne decyzje dotyczące instytutów PAN byłyby podejmowane w porozumieniu z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
4. Korporacja członków Polskiej Akademii Nauk:
 - Na wniosek odpowiednich organów władzy pełni funkcje opiniodawczo-doradcze oraz uczestniczy w roli ekspertów w ważnych dla kraju sprawach społeczno-gospodarczych,
 - Uczestniczy w popularyzacji i promocji nauki,
 - Uchwala projekt statutu PAN,
 - Wybiera Prezesa PAN,
 - Reprezentuje Polską Akademię Nauk za granicą,
 - Wyznacza kierunki rozwoju sieci instytutów, w tym opiniuje wnioski dotyczące tworzenia i likwidacji instytutów.

5. Niezbędna jest znaczna redukcja liczby komitetów PAN oraz określenie ich funkcji.
6. Oczekiwane jest dostosowanie organizacji administracji centralnej PAN do zaktualizowanych zadań, a także jej zmniejszenie.
7. Praca Komitetów i administracji centralnej PAN powinna być poddawana okresowym audytom.

Reformy na poziomie instytutów PAN

1. Instytuty PAN powinny podlegać cyklicznemu zewnętrznemu audytowi wykonanemu przez międzynarodowe zespoły ekspertów. Wyniki audytu będą podstawą decyzji dotyczących m.in. modyfikacji zestawu grup badawczych w instytucie, łączenia instytutów (również z udziałem instytucji zewnętrznych) lub likwidacji instytutów.
2. Instytuty PAN powinny mieć wyraźny badawczy charakter, podobnie jak instytuty tzw. studiów zaawansowanych (*advanced studies*). Oznacza to konieczność specjalizacji, czyli takiego określenia obszarów badań, które pozwoli na wyznaczenie odrębnego profilu instytutu na podstawie najlepszych własnych osiągnięć badawczych.
3. Dyrektor placówki naukowej PAN powoływany będzie w trybie otwartego międzynarodowego konkursu. Placówka PAN musi być podstawowym miejscem jego pracy. Zgodę na dodatkowe zatrudnienie dyrektora będzie mógł wydać Prezes PAN, po zasięgnięciu opinii dyrektora właściwej sieci.
4. Instytuty powinny być zgrupowane w sieciach tematycznych lub multidyscyplinarnych. Każda z nich powinna posiadać międzynarodowy komitet sterujący. Do zadań sieci należeć będzie m.in.
 - Przeprowadzanie międzynarodowych konkursów na dyrektorów instytutów,
 - Udział w okresowej ocenie instytutów (wyznaczanie międzynarodowych audytorów i przyjmowanie ich raportów),
 - Występowanie do Prezesa PAN z wnioskami o likwidację bądź utworzenie instytutu,
 - Organizowanie i nadzór nad środowiskowymi centrami aparaturowymi,
 - Organizowanie środowiskowych studiów doktoranckich,
 - Rozwijanie programów staży podoktorskich w placówkach sieci.
5. Dyrektorów poszczególnych Sieci powołuje (na podstawie otwartych konkursów) Prezes PAN. Tak powołani dyrektorzy Sieci mogliby tworzyć, w celu koordynowania działań, komitet sterujący z minimalną administracją i kosztami zarządzania.
6. Poszczególne sieci instytutów PAN powinny współtworzyć środowiskowe studia doktoranckie i programy post-doktorskie; zalecane jest by partnerami do takich przedsięwzięć były wyższe uczelnie i jednostki badawczo-rozwojowe.

7. Struktura instytutów powinna być elastyczna, zapewniony powinien być mechanizm powoływania nowych pracowników i zespołów. Jednym z możliwych rozwiązań byłoby przestrzeganie zasady obligatoryjnego zamykania pracowników po osiągnięciu wieku emerytalnego przez kierownika – pozwoliłoby to uniknąć automatycznego „dziedziczenia” zespołu i ułatwić częstsze ogłaszanie otwartych konkursów na nowe pracownie w danym instytucie PAN.
8. Wszystkie pozycje kierownicze w pionie naukowym instytutu i sieci powinny być obsadzone na drodze konkursów międzynarodowych.
9. Rekomenduje się tworzenie „pracowni gościnnych”, rozwijanie programów *sabatical* dla pracowników z wyższych uczelni i JBR w instytutach PAN.
10. Instytuty PAN i ich sieci organizują środowiskowe centra aparatury specjalistycznej. Sprzęt uzyskany z funduszy ogólnoinstytutowych oraz z grantów badawczych uzyskanych przez poszczególnych badaczy (po realizacji grantu) stanowiłby wyposażenie takich centrów. Lista aparatury badawczej byłaby umieszczona na stronie internetowej jednostki. Koszty eksploatacji danego sprzętu badawczego pokrywaliby użytkownicy. Raz na dwa lata dokonywany byłby audyt dużych inwestycji aparaturowych i sprawdzane ich wykorzystanie i powstałe z ich użyciem publikacje.
11. Wszystkie informacje dotyczące dorobku naukowego personelu instytutu PAN, przebiegu i wyników konkursów na stanowiska kierownicze w instytucie powinny być upublicznione na stronie internetowej instytutu.
12. Instytuty PAN mają być dogodnym środowiskiem dla silnych grup badawczych zdolnych do rozwiązywania istotnych zadań stawianych przed nauką. Wszystkie grupy badawcze danego instytutu podlegałyby okresowym audytom. Doktoranci przyjmowania byłiby do nich w trybie corocznych otwartych konkursów: w których oceniane byłyby:
 - Dorobek publikacyjny grupy,
 - Jej sytuacja grantowa,
 - Ew. umiejętność prowadzenia poprzednich doktorantów. W podobnym trybie przyjmowane byłyby osoby na staże podoktorskie.
13. Instytuty PAN miałyby za zadanie organizowanie również wspólnych (z wyższymi uczelniami i JBR) wystąpień o międzynarodowe granty badawcze, np. Europejskich Programów Ramowych. W ramach danych sieci instytutów PAN powinny powstać – Środowiskowe Punkty Obsługi Grantów Międzynarodowych. W szczególności, zadaniem tych punktów powinno być zwiększenie stopnia wykorzystania europejskich źródeł finansowania badań naukowych (np. programy ramowe), ułatwianie pracownikom PAN, wyższym uczelni i JBR, formułowania wniosków grantowych i pomoc w formalnościach związanych z realizacją grantów europejskich.

Szacowany wzrost nakładów na naukę w 2009 r. związany z reformą Polskiej Akademii Nauk: 30 mln zł.

